

סופר, בנימין ("בני")

בן עקיבא-שלמה ומרים. נולד ביום ו' באלול ת"ש (9.9.1940) ברמת-גן. נצר למשפחת ה"חת"ם סופר". חינוכו היה תורני מראשיתו. הוריו השקיעו מאונם וממאודם להעניק לבנם יחידם את מיטב החינוך התורני. הוא למד בישיבה התיכונית במדרשת "נועם" אשר בפרדס-חנה, בישיבת "קול תורה" אשר בירושלים, בישיבת הרב ששון לסצוורט ובישיבת פניבו' אשר בבני-ברק. היה נוהג לקבוע עתים לתורה.

בספרנות עסק והיה חוקר כתבי-יד תורניים. שומר מצוות היה, נחבא אל הכלים, עניו ומצניע לכת — ותכונות אלו חיבבוהו על כל יודעיו שידעו להוקיר אותן. השאיר אחריו חידושי-תורה בהלכה ובאגדה, כי עבודתו היתה כולה בשטח התורני, ולכן בחר במקצוע הספרן התורני, כאמור. חיבה מיוחדת היתה נודעת ממנו לספרי-קודש, בהם הגה והפך בכל עת. בכסף עמלו הקים לעצמו ספרייה תורנית אשר טיפח ברב אהבה. בפברואר 1963 גויס לצה"ל ואחרי שחרורו הצטרף לצבא-הקבע. כאשר מלאו לבנימין כ"ח שנה שוחרר מן הצבא ואף מצבא-הקבע, אך מדי פעם היה נקרא למילואים. ביום הראשון למלחמת ששת הימים נפגע דרומית לביר חסנה אשר בסיני, אך מת מפצעיו בבית-החולים ביום ז' בסיון תשכ"ז (15.6.1967). הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בקרית שאול.

בנינוין דיין-סופר

סופר אהוב ואהב ספר

ריח של ערב-שבת עמד בביתה של משפחת דיין ברמת-גן. על השולחן כבר פרושה היתה מפה לבנה-צחורה, בפינה עמדה הבת והבריקה את הפמוטין. בעוד שעה קלה תרד שבת-מלכתא על כל הסובב ביקום; גם בביתה של משפחת דיין ברמת-גן.

אותה שעה ישבנו אנו עם מר עקיבא דיין. כבן ששים הוא מר דיין, פנים חרושות קמטים, שזופות, ידיים גרמיות, ידי עובד ועמל. הוא ישב מולנו, כשעיניו עצומות למחצה; מפעם לפעם העביר כף ידו על שמורות עיניו שנרטבו בדמע. מלבבו לא פרצו הגיונות של

שבת, בכל הילוכו לא ראינו עדיין את כנפי השבת הקרבות. כל-כולו נתון היה עכשיו במחשבה אודות בנו, זה הבן בנימין דייך-סופר — שלחם במלחמה הקרויה „מלחמת ששת הימים“, ונפל — ונפל.

לדידו של מר עקיבא סופר, עדיין אין בנו בנימין בבחינת „דאבדין ולא משתכחין“ — הוא עדיין כאן, בנמצא, סובב בדירה, מהלך בחדרים הללו, יושב בחדרו הזעיר, מול ארונות ספריו, סמוך על מחברותיו — מעיין, כותב, רושם. אנו פורשים לטרקלין, יושבים ליד השולחן הנמוך, שפזרו עליו מחברותיו של בנימין, תמונותיו — והאב פורש לפנינו את מגילת חייו הקצרה של הבן:

— היה זה תקופה קצרה לאחר עלייתנו ארצה. התגוררנו בגבעתיים. הסביבה לא היתה לפי רוחי, משפחות דתיות מועטות היו, אך כאן גרנו היות וכאן מצאתי לי מקום עבודה. כאן נולד גם בנימין. לא שלחתי ללמוד בבתי-הספר שבסביבה, בכל אלה לא נזכר שם-שמים. שלחתי ללמוד לתלמוד-תורה של „המזרחי“ בבני-ברק. בנימין עשה חייל בלימודיו, אך עדיין לא היה שונה מכל בני-גילו. נכון, שונה היה מבני-הסביבה בגבעתיים, אך חבריו לא כאן היו, הם היו בבני-ברק הסמוכה. ילדים שמוצאם וחינוכם היה כחינוכו, חינוך דתי בכל צדדיו. כאשר סיים בנימין את בית-הספר היסודי — שקלנו לאיזה מוסד חינוכי להעבירו. כרבים מבני מחזור-לימודיו — גלה גם הוא למקום-תורה, ל„מדרשיית נע"ם“ שבפרדס-חנה. כן, כאן, במדרשיה, בעת שבתו ולמדו — גילה את מקור משפחתו, גילה את עצמו.

השם חוזר למקורו

מר עקיבא דיין מביט בנו, אם מקשיבים אנו לקולו. שוב עוצם הוא מעט את עיניו — ומספר:

— יום אחד, היה זה בערב-שבת, כאשר בא בנימין הביתה, לשבת של חופשה מן „המדרשיה“ — פנה אלי בבקשה משונה:

— אבא, כל ימי ספרת לי אודות תפארת משפחתנו, החת"ס-סופר, הכתב-סופר, אודות רבי אליעזר דויטש זצ"ל בעל „תבואות השדה“ ועוד. עד ימים אלה לא הרביתי לעיין בספריהם, אך זה חדשים מספר, בשבתי ב„מדרשיה“ — אני מעיין ולומד והוזר ולומד בספריהם של אלו, בקשה לי אליך, אבא — הרשה-נא לי להוסיף לשם-המשפחה שלי את השם סופר, לציין את מקור משפחתנו.

לא ידעתי מה להשיבו. אף אנכי, בעלותי ארצה, שיניתי את שם-משפחתי מדויטש לדיין. לא עצרתי בעדה, אך בנימין לא בצע מחשבתו עד ששיגר אגרת אל האדמו"ר מליובאביץ לניר-יורק, ועד שקיבל תשובתו החיובית. מאז נקרא: בנימין דיין-סופר. — בנימין המשיך ולמד ב„מדרשיית נע"ם" שבפרדס-חנה. הושפע הרבה ממוריו, והפך להיות קיצוני במאמציו לקיום מצוות. מעט היה מעיר לזולתו — אך לעצמו היה קיצוני, מעצמו דרש הכל. כאשר נסתיימה שנת הלימודים הראשונה ב„מדרשיה“, והחלו ימי החופשה — חזר בנימין הביתה. ראיתי בו אדם אחר, הרגשתי בו כי הנה חפץ הוא להיות אדם היודע את עצמו. גם בימי החופשה ב„מדרשיה“ — מרבה היה ללמוד, יושב היה בחדרו זה, כאן בביתנו שברמת-גן. יושב ולומד, ומעיין, ורושם לעצמו רשימות מענייני למודיו. יום אחד פנה אלי, ואמר:

— אבא, ברצוני לעזוב את „מדרשיית נע"ם" בפרדס-חנה. לא שאין הלימודים לפי רוחי. הכל שפיר. אלא שחבל לי על הזמן שאני מקדיש ללימודי-חול. ברצוני לעבור לישיבה שכל שעות הלימודים בה הם גמרא ותוספות, ראשונים ואחרונים.

דבריו של בנימין הדהימו אותי. חשבתי כי יגמור לימודיו ב„מדרשיה“ לימודי-קודש ולימודי-חול, אף תעודת-בגרות תהא בידו — ואז יצא לחייו. אך מה אעשה ונפשו חשקה בתורה בלבד?! פניתי לראש-הישיבה הרב יהושע יגל, ספרתי לו את דברי בנימין בני. הרב יגל חייך, לחץ בחזקה את ידי, ואמר לי:

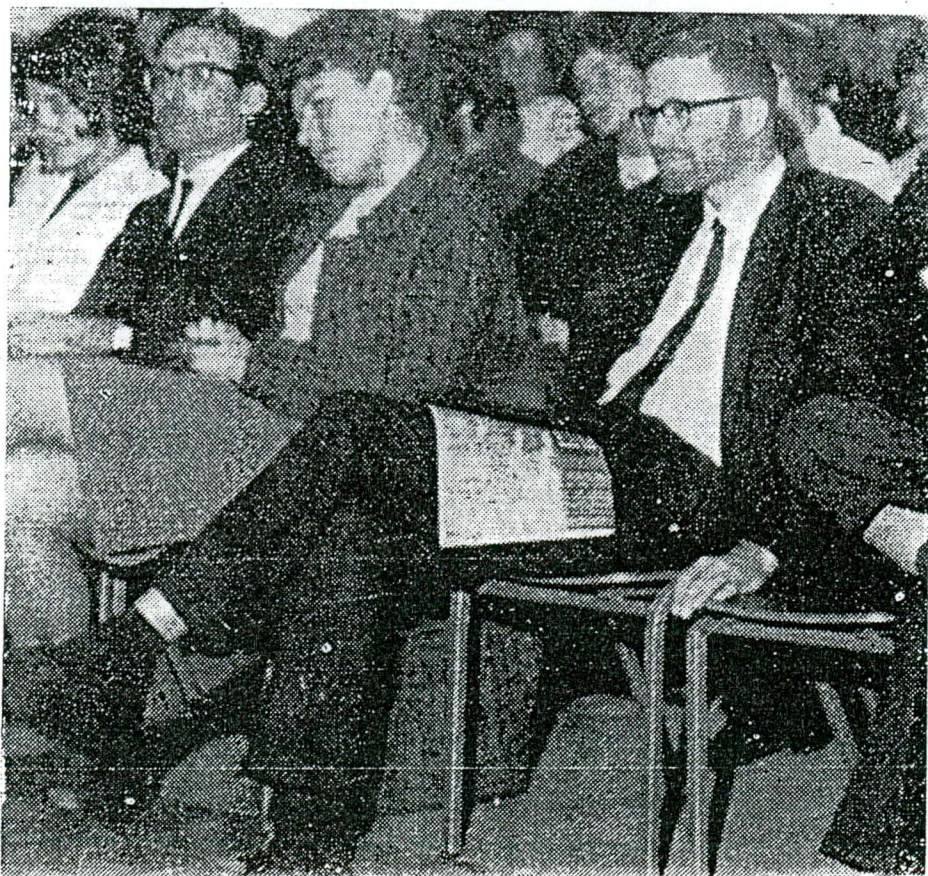
— אשריך שבנך רוצה להקדיש כל-עצמו לתורה. העבירהו לישיבה גדולה.

וכך הווה. בנימין נסע לאנגליה ולמד שנה תמימה בישיבה, גמרא ומפרשים. באותה ישיבה אף למד יידיש, שלא הורגל לדבר בה מעודו. ובשובו עבר לישיבת „קול תורה“ שבירושלים, מכאן עבר לישיבת פוניביוז' שבבני-ברק. הוא הקדיש כל שעותיו ללמוד תורה.

תמיד הצניע לכת

מר עקיבא דיין יושב ומדפדף בפנקסי רשימותיו של בנימין בנו: חידושי תורה, סדר למודים, סדר-יום. הנה אלבומי-התמונות שלו, והנה הגענו לתמונתו של בנימין, הוא לבוש בבגדי-צבא. מספר מר דיין:

בנימין (ראשון מימין) במסיבה עם צעירים דתיים בתל-אביב

— עקיבא התגייס לצבא, כמוטל עליו ועל בני־גילו. תחילה שירת בחיל־האוויר, שימש נהג של סגן־אלוף שבחיל זה. סגן־האלוף והנהג בנימין נתקשרו עד מאוד, למרות חילוקי־הדעות ושינויי אורח־החיים שביניהם. הקצין חיבב מאוד את בנימין. כאשר נסתיימו שנות שרות של חובה — המשיך בנימין לשרת בצבא הקבע, עבר לחיל־השריון. כל אותן שנים — עמל בנימין ללא־ליאות לעיצוב אישיותו. הוא הרבה בקריאה ובלמוד ועיין הרבה בספריהם של גדולי משפחתו — חת"ם סופר, כתב סופר, תבואות השדה, פרי־השדה. ברוב לימודיו הפך להיות בקיא בתולדותיהם של גאוני הונגריה, ושל רבנים וגאונים זולתם. הוא חיפש כתבי־יד של גאונים. תמונות־דיוקניהם של רבנים — והכל הסדיר בחוברות ובאלבומים העומדים בספרייתו. אותן שנים, למרות היותו עסוק בעבודתו בצבא־הקבע, לא ביטל לימודיו. במכוניתו נמצאו תמיד ספרים, שהיה נוטל עמו, כדי לעיין בהם וללמוד בהם בעת חניה ומנוחה. בימים של חופשה, כשהיה יושב בבית — ישב וכתב „מפתחות“ לעניינים שבהלכה בהם דן הספר „תבואות־השדה“.

החושב אתה שידעתי במה הוא עוסק? לא. מימיו לא התפאר בפני על הצלחותיו בעבודתו או בלימודיו. יום אחד אמר לי לפתוח את מקלט הראדיו ולהקשיב, ואז, רק אז, נתברר לי שבנימין בני השתתף פעמים מספר בחידוני־תנ"ך, אזרחיים וצבאיים, ואף זכה לאותות כבוד והצטיינות על הצלחותיו. הנה, הנה התעודות... גם לא ידעתי שהוא מרבה כה להשתתף בשיעורים שונים, ורק בימים אלה באים אלי רבנים ומגידי־שיעורים ומספרים לי: כן, בנימין היה משתתף קבוע בשיעורים רבים, והכל מציינים שהיה משתתף בשיעורים בפעילות רבה, מקשה ושואל — וממתין לתשובה מספקת.

כאשר מלאו לבנימין עשרים־ושמונה שנים, נשתחרר מן הצבא, אף מצבא־הקבע. החל חושב על בניין בית לעצמו. הוא הכיר את עצמו ומשיכתו הטבעית לספרים, והחליט ללמוד עבודת ספרנות. הוא נרשם לקורס מיוחד לספרנים דתיים, המשתלמים בספרנות תורנית, והיה בין התלמידים המצטיינים. עוד בטרם יסתיים הקורס — עמד

להתחיל לעבוד בספריה התורנית שליד הרבנות של רמת-גן, אלא — שאז באו ימי הכוננות, והמלחמה, והוא נפל. עוד באותו יום, שגוייס — צריך היה לבוא לספריה זו ולהתחיל בעבודה. במקומו הגיעה לאחר ימים מספר גלויה ממנו, בה נאמר: „אחדשה“ט. דומני שהפעם אינני צריך להתנצל ולהסביר את הסיבה לאי-בואי ביום א', כפי שכתבתי, כי הדברים ברורים. נקווה שבעז"ה הכל יגמר בכי טוב, ונזכה להתראות במהרה...”

היה זה ליל שבת קודש. הגיוס היה בעיצומו. אף על דלתה של משפחת דיין ברמת-גן נתדפק המבשר, והביא את צו-הגיוס אל רב"ט 490038, בנימין דיין-סופר — והוא הלך להלחם בערבות הנגב ובמדבר סיני.

ה ק ר ב

בנימין דיין-סופר שירת כנהג באחת מיחידות חיל-השריון שתחת פיקודו של האלוף אברהם יפה. הכל חיבבוהו, הכל רצו בחברתו. אף כי לא היה בעל-דרגה גבוהה — בכל-זאת שמחו רבים מן הקצינים שהכירוהו לארח לחברתו, לקחתו עמם, לשוחח עמו, אף להתווכח עמו.

גם בגיפ בו נהג בימי המתיחות — נמצאו ספרים שעייין ולמד בהם, ובעת חנותו — דאג תמיד למניין-לתפילה. גם בבסיס היה מארגן בחורים מספר — ולומד, ולומד. באחד ממכתביו האחרונים כותב הוא, שמרבה הוא עכשיו ללמוד ולעייין בפרקי-אבות עד שהם כבר שגורים לו על-פיו. זאת ועוד — הכל התפעלו מתפילתו המלאה התלהבות, מדעותיו בענייני דת ואמונה המלאות דבקות, תפילתו — תמיד מתוך סידור שלא מש מכיסו. גם בעת שרות וגם בעת מנוחה לא דחה קיום מצוה, הכל עשה בהתלהבות ובדבקות.

ואז הגיע יום האסון. הקרבות כבר עמדו להשקט. היה זה ביום

הראשון בשבוע. הוא נשלח, כשצנחן בגי'פ שלו — להביא מים מביר-חאסנה אל אחת היחידות. בעבור מכוניתו בכביש — נתקלו במארב של חמישה חיילים מצריים, שהסתתרו מאחורי מכונית-משא שרופה, וירו. גם חיילינו השיבו אש. בנימין קפץ מן הגי'פ, אך כדורים מצריים פגעו בו, בבטנו ובידו. הערבים נהרגו כולם. אך בגי'פ שלו — נהרג הצנחן, ידידו הטוב, ובנימין נפצע קשה. בעודו פצוע הועבר בנימין בהליקופטר אל בית-החולים שבבאר-שבע — שם שכב ימים מספר.

עיני מר עקיבא דיין דומעות. רואה הוא בחזיונו את בנימין בנו — שוכב פצוע קשה בבית-החולים שבבאר-שבע, כשהאחות לבושת-הצחורים מרטיבה לו במעטמים את שפתותיו הקודחות. מר דיין מספר:

— האחות הגידה לנו אחרי-כן כמה שמח בנימין לבשורה על שחרור ירושלים העתיקה, על שחרור הכותל-המערבי. אך תמיד הוסיף שחס-שלום, אל יספרו לבני משפחתו — לאביו, לאחיותיו — שפצוע הוא, בל יצטערו.

חג השבועות עבר עליו בכאבים רבים — ולמחרת, אסרו-חג השבועות — השיב נשמתו לבוראו.

מר עקיבא דיין מספך על הלוויתו של בנימין בנו. העבירוהו לתל-השומר, ומכאן — לבית-העלמין שבקרית-שאול. שוב נוטל הוא את פנקסי בנו — חידושי-תורה, התכתבות עם רבים מגדולי הדור: הערות, חידושים — ותשובותיהם של הגאונים.

בצאתנו מביתו של מר דיין — פגשנו בחבריו של בנימין. הללו מוסיפים ומספרים לנו על צניעותו, על חיבוב-הספרים שלו, על הקפדתו על עצמו בקיום מצוות. על חייו הקשים, כיתום שאמו נפטרה עליו בצעירותו (אמו — מרים, ז"ל, לבית זוסמן, נצר לגאון ר' קופל רייך, אבדק"ק בודפשט), ועל תמימותו. בעד החלון נשקף

עתה האב ההמום. אין לו עתה אלא שתי בנותיו, האחת נשואה
למורה בעזתה, והשניה — לומדת באנגליה.

עוד מעט־קט ושב־ת־מלכתא תפרוש כנפיה אף על בית משפחת
דיין — אך דמעה כבדה תלויה בבית. בנימין איננו.

